

Undervisningsmateriale til Spillemand på en Tagryg Om forestillingen

OM FORESTILLINGEN

Spillemand på en Tagryg er en dansk bearbejdelse af Joseph Steins Musical Fiddler on the Roof fra 1964. Musicalen gik uafbrudt på Broadway fra 1964 til 1972 og blev opført 3.242 gange. Siden er den sat op 4 gange. Det er bogen Tevye der milkhiger, Stein har dramati- og amerikaniseret. Selve rejsen fra roman til musical og fra succes til succes siger noget centralt om jødisk bevidsthed i 1900-tallet. Fortællingerne om mælkeemanden Tevye blev til fra 1894-1916 og er historien om en fattig mælkesælger, som bor i en lille jødisk by og har en hel række døtre, men ingen søn. Bogen er mestendels Tevyes monologer om sit liv og disse døtre, som han jo elsker, men det ville jo have været rart med en søn, der kunne sige bønnen kaddish over sin far, når han var død. Tevye udvikler en monolog-stil, hvor han både er meget naiv og fejl-citerer både Torah (Mosebøgerne) og Talmud (diskussioner om udlægningen af Torah) på en udsøgt morsom måde. Men Tevye er også en meget klog mand, som prøver at styre sit liv med kone og døtre, selvom det aldrig går, som han har planlagt. Tevye er en humoristisk version af en shtetl-jøde. De små jødiske byer, som fandtes i tusindvis fra Ukraine op gennem Polen til Litauen, dengang alt sammen Rusland, kaldes på jiddish 'shtetl', en lille by. Med Steins musical blev meget af det sørgmuntre ved Tevye skrællet af, og den ender naturligvis med at familien emigrerer til USA. Musicalen transponerer så at sige shtetl-jøden (den som musicalen handler om) til en Brooklyn-jøde (tilskueren).

Hovedroller

TEVYE

Den fattige, joviale, fromme og hårdtarbejdende mælkeemand, som altid forsøger at være optimistisk omkring livet. Han er en stolt far til fem døtre, og han er fast bundet til hans families traditioner.

GOLDE

Tevye's skarptungede, men hengivne hustru gennem 25 år. Golde's ønske er at hendes døtre finder gode ægtemænd og får bedre liv end hun og Tevye har haft.

TEVYE OG GOLDES FEM DØTRE:

TZEITEL

Tevye's ældste datter, som er forelsket i skrædderen Motel. Hun er loyal mod hendes familie, men hun sætter spørgsmål ved byens traditioner. Hun kan være meget stædig.

HODEL

Tevye's andenældste datter, intelligent og har sine meningers mod. Hun forelsker sig i Perchik og gifter sig siden med ham. Efter Perchik bliver arresteret forlader hun Anatevka for at følge ham til Sibirien.

DET NY TEATER

CHAVA

Tevye's søde midterste datter, som han elsker højt. Hun forelsker sig i Fyedka, en russisk soldat, og stikker af med ham, selvom hun ved at hendes familie vil slå hånden af hende på grund hun når hun gifter sig med en kristen.

SHPRINTZE

Tevye's anden yngste datter.

BIELKE

Tevye's yngste datter.

DØTRENES BEJLERE:

MOTEL

Den fattige, men hårdarbejdende skrædder som forelsker sig i Tzeitel. Han er følsom og nervøs, men oprigtig og venlig.

PERCHIK

Den udadvendte studerende som besøger Anatevka og forelsker sig i Hodel. Han udfordrer traditionerne i landsbyen, gang på gang. Han bliver arresteret og sent til Sibirien.

FYEDKA

En stærk, ung kristen soldat fra Rusland, som forelsker sig i Chava. Han er oprørt over russernes behandling af jødderne, og stikker af med Chava.

YENTE

Den påtrængende ægteskabsmægler og landsbyens sladretante.

LAZAR WOLF

Den rige, ældre slagter som ønsker at gifte sig med Tzeitel.

SYNOPSIS

(Advarsel: Gennemgang af plot)

PROLOG

Gennem "Tradition" introducerer mælkeemanden Tevye os til den tætknyttede, samfundsmæssige inderkreds i landsbyen Anatevka, og han beskriver deres hengivenhed til gud. Traditioner er det vigtigste for folket i Anatevka.

FØRSTE AKT

Tre af Tevye's døtre – Tzeitel, Hodel og Chava – funderer over om Yente, landsbyens ægteskabsmægler, nogensinde vil finde dem deres drømmemænd. Yente fortæller pigernes mor, Golde, at hun har valgt den ældre slagter, Lazar Wolf som ægtemand til deres ældste datter Tzeitel.

I mellemtiden, reflekterer Tevye over hans ønske om hvis bare han havde en mindre formue. En gruppe af landsbyboere og en ung studerende, Perchik, kommer op til ham og fortæller nyheden om et voldeligt angreb i en nærliggende landsby. Tevye inviterer Perchik med til familiens Sabbat middag, og arrangerer at Perchik skal undervise hans døtre. Motel, den godmodige skrædder, forsøger at spørge Tevye om Tzeitels hånd, men han bliver forfjamsket. Familien og deres gæster fejre sabbatten.

DET NY TEATER

Tevyes tager på det lokale værtshus for at møde Lazar Wolf, og han giver sin tilladelse til at Lazar kan gifte sig med Tzeitel, som forårsager en larmende fejring. Da Tevye stavrer hjemad fra værtshuset møder han konstablen, der advarer ham om en planlagt demonstration imod jøderne i Anatevka, Tevye tænker ikke videre over det.

Da Tevye kommer hjem, fortæller han Tzeitel om det arrangerede ægteskab med Lazar Wolf. Golde er begejstret, men senere fortæller Motel Tevye at han og Tzeitel havde sværget at gifte sig med hinanden. Splittet mellem traditionerne og hans datters ønsker, giver Tevye sin velsignelse til at lade dem gifte sig. Men hvordan vil han fortælle nyhederne til Golde? Efter han går, fejrer Motel og Tzeitel. Tevye beslutter at opfinde et vildt mareridt for at overbevise Golde om at slagterens døde første enke, Fruma-Sarah, vil slå Tzeitel ihjel hvis hun gifter sig med Lazar Wolf. Golde bliver forfærdet da Tevye fortæller det, og hun insisterer på at Tzeitel og Motel bliver gift.

Den kontroversielle ændring i Tzeitel's bryllupsplaner, er grundlag for megen sladder i landsbyen. Da Chava kommer ind i Motels skrædderi, bliver hun drillet af en gruppe russere. Fyedka, en ung russisk mand, insisterer på at de stopper. Efter de er gået, prøver Fyedka at tale med Chava.

Ved slutningen af 1. akt når vi til Tzeitel og Motels bryllup. Der bliver sunget "Sunrise, Sunset" mens den traditionelle jødiske bryllupsceremoni foregår.

ANDEN AKT

Perchik fortæller Hodel, at han rejser til Kiev for at kæmpe for retfærdighed. Han frier til hende, og hun siger ja. Han lover at sende bud efter hende så snart han kan. Tevye velsigner forlovelsen. Senere spørger Tevye, Golde til deres eget 25 års lange arrangerede ægteskab.

På en landsbygade, begynder Yente at sladre med Tzeitel, og snart taler hele landsbyen om Tevye's døtre og deres bejlere. Perchik er blevet anholdt, og bor i Sibirien, så Hodel forlader Anatevka for at være sammen med ham.

Fyedka og Chava taler sammen uden for Motels skrædderi. Hun lover at fortælle sin far om deres kærlighed til hinanden. Men, da Chava forsøger at tale med Tevye om Fyedka, bliver Tevye vred.

Da Tevye vender hjem, finder han ud af at Chava og Fyedka er blevet viet af præsten. Tevye siger at Chava er død for dem. Han elsker Chava dybt, men da hun kommer for at bede om hans tilgivelse, kan han ikke få sig selv til at sige noget til hende, han er for dybt fæstet i traditionerne.

Konstablen kommer med nyheden om at alle i byen må forlade Anatevka inden 3 dage, eller risikerer døden. Landsbyboerne overvejer deres fremtid, imens de mindes deres fortid.

Familien pakker vognen for at flytte til Amerika. Tzeitel og Motel bliver i Warsaw indtil de har råd til rejsen til Amerika, og Hodel og Perchik lever stadig i Sibirien. Chava dukker op med Fyedka, men Tevye nægter at anerkende hende. Chava forklarer at de også rejser, til Cracow, fordi de ikke kan være imellem mennesker der kan gøre sådanne ting mod andre. Tzeitel siger farvel til dem og Tevye sufflerer hende med et "Gud være med jer". De sidste farvel bliver sagt og Tevye trækker vognen, som de begynder deres rejse.

